

Životné prostredie

revue pre teóriu a tvorbu životného prostredia

Roč. XXXIII

5/1999

Obsah

B. Moldan: Globální problémy životního prostředí a jejich reflexe v České republice	229
V. Ira: Slovenská spoločnosť v 90. rokoch z hľadiska smerovania k udržateľnému rozvoju	234
P. Nováček: Prosazování udržitelného rozvoje v České republice deset let poté	239
M. Huba: Slovensko v období 1989–1999: životné prostredie a vízia trvalo udržateľného života	241
R. Vrbenský: Stratégia environmentálnej politiky krajín strednej Európy v období transformácie	246
Z. Izakovičová, T. Hrnčiarová: Trvalo udržateľné využívanie prírodných zdrojov	250
J. Dlouhá: Environmentální vzdělání v České republice (Vývoj po roce 1989)	255
M. Ružička: Příprava specialistov a učiteľov pre výučbu ekológie a environmentalistiky	259
Regióny	
J. Zelenka: Trvale udržateľný rozvoj regionu	264
Tribúna	
J. Babčan, M. Khun, J. Ševc: Toxicita ťažkých kovov – životné prostredie (Príspevok k problematike)	269
Kontakty	
M. Kaňavský: Rada vlády pre trvalo udržateľný rozvoj	273

Deväťdesiate roky a uplatňovanie koncepcie trvalej udržateľnosti

Ostatné desaťročie v Slovenskej republike, Českej republike, ale aj v globálnom meradle, charakterizujú rýchle a niekedy až chaotické zmeny podmienok formujúcich život spoločnosti. Výrazne sa mení vzťah človeka k prostrediu i jeho percepčia. Reflexia zmien v našom stredoeurópskom priestore v deväťdesiatych rokoch, ako aj blížiaci sa koniec storočia a tisícročia nás vedú čoraz častejšie k úvahám o budúcom vývoji spoločnosti.

Politické zmeny, ktoré vyústili do orientácie na trhové hospodárstvo a budovanie parlamentnej demokracie s prvkami občianskej spoločnosti, priniesli celý rad spoločenských pohybov a procesov.

Postupne sa decentralizuje riadenie spoločnosti, posilňuje sa jej samosprávny charakter, vznikajú nové inštitúcie, odznova sa buduje podnikateľská sféra, ako aj tretí sektor mimovládnych neziskových organizácií. Pribúda zahraničných skúseností, právny systém začína byť kompatibilný s tým, ktorý funguje na západ od nás. Technologické inovácie (najmä v oblasti komunikácie) menia životný štýl, prácu, vzorce výroby i spotreby. Tieto rýchle zmeny, sprevádzané dosiaľ nepoznanými fenoménmi sociálneho, ekonomického i environmentálneho charakteru, prinášajú okrem pozitívnych aj celý rad negatívnych črt. Rýchlosť a chaotickosť sa neraz prejavujú v hodnotovej dezorientácii jednotlivcov i celých spoločenských skupín. Pribúda často novelizovaných právnych noriem, ale uplatňovanie práva i právne vedomie spoločnosti naďalej zaostávajú. Nestabilita, roztrieštenosť a absencia zmysluplných vízií na politickej scéne sa prenáša do celej spoločnosti. Diametrálne odlišná životná skúsenosť vnáša napätie do medzigeneračných vzťahov. Sociálna priepasť medzi najsolventnejšími a najmenej solventnými sa prehĺbuje a rozširuje. Zložitosť situácie a jej perspektívne riešenie je komplikované globalizačnými procesmi, ktoré spoločnosť nie vždy adekvátne reflektuje. Väčšia otvorenosť voči zahraničiu prináša okrem rozvoja poznania a prenosu pozitívnych skúseností aj negatíva, v podobe zvýšenej kriminality, ale aj šírenia niektorých dekadentných produktov, ba celých kultúrno-spotrebných vzorov.

Číslo Životného prostredia, ktoré držíte v rukách, sa snaží reflektovať naznačené a mnohé ďalšie problémy a procesy z pohľadu environmentalistov a protagonistov trvalo udržateľného rozvoja, či lepšie povedané spôsobu života. Robia tak s dôrazom na práve sa končiace desaťročie, ktoré bolo na Slovensku i v Čechách zároveň obdobím transformácie ekonomiky i celej spoločnosti.

Mikuláš Huba, Vladimír Ira, Bedřich Moldan

- J. Urbánek:** Účasť SAV na príprave
Národnej stratégie TUR 274

Aktuality

- V. Hudek, K. Viliňovič:** Podpora
trvalo udržateľného rozvoja
v Slovenskej republike 227
- J. Zacharová, J. Liptay:** Európa –
spoločné dedičstvo (Kampaň
Rady Európy) 275
- D. Štefunková:** O vývoji kultúrnej
krajiny na Slovensku 276

Recenzie

- M. Ružička:** Hranica súše a mora . 278

Contents

- B. Moldan:** Global Environmental
Problems and their Reflections
in the Czech Republic 229
- V. Ira:** Slovak Society in 1990s from
the Perspective of the Way To-
wards Sustainable Development 234
- P. Nováček:** Enforcing Sustainable
Development in the Czech Re-
public – Ten Years After 239
- M. Huba:** Slovakia in the Period
1989–1999: the Environment and
the Vision of Sustainable Living 241
- R. Vrbenský:** Environmental Policy
in Central European Countries
in the Period of Transition 246
- Z. Izakovičová, T. Hrnčiarová:** Sus-
tainable Utilisation of Natural
Resources 250
- J. Dlouhá:** Environmental Education
in the Czech Republic (Develop-
ment after 1989) 255
- M. Ružička:** Preparing the Specialists
and Teachers for Education of
Ecology and Environmental
Science 259

Regions

- J. Zelenka:** Sustainable Development
of the Region 264

Tribune

- J. Babčan, M. Khun, J. Ševc:** Toxicity
of Heavy Metals versus the
Environment 269

The 1990s and the application of the concept of sustainable development

The last few decades in the Slovak and Czech Republics, and globally as well, have been characterised by quick and sometimes chaotic changes of conditions that affect the life of society. The relation of man to environment and its perception has changed significantly. Reflecting on the changes that have taken place in Central Europe, as well as the approach of a new millennium, leads to more frequent consideration of the future development of society.

The political changes resulting in an orientation to market economy and building of parliamentary democracy with the element of civil society, have resulted in social movements and processes.

The management of society has begun gradually decentralised, new institutions have been created, the autonomous character of society has been strengthened, and the entrepreneurial sphere and the third sector of non-governmental, non-profit organisations have been rebuilt. Foreign experiences are on the increase; and our legal system has begun to be compatible with those of western countries. Technological innovations (mainly in the field of communications) have changed the style of life, work, production and consumption. These quick changes, accompanied by up to now unknown phenomena of social, economic and environmental character, incorporate not only positive features, but many negative ones as well. Haste and chaos are reflected in disorientation of the values of individuals and social groups, too. The number of frequently novelised legal rules is growing, but the application of right and legal consciousness of society falls behind. Instability, dispersion and the absence of meaningful visions on the political scene are transmitted to the society. Diametrically opposed life experiences put a strain on intergeneration relations. The social chasm between the most solvent and least solvent people is deeper and deeper. The complexity of the situation and its prospective solution is complicated by the processes of globalisation, which are frequently not enough reflected by society. The greater openness to foreign countries brings, besides the development of cognition and transmission of positive experiences, also negative ones as crime, propagation of certain decadent products or complete cultural-consumptive patterns.

The issue of *Životné prostredie* you have in your hand tries to reflect the various problems and processes from the viewpoint of environmentalists and protagonists of sustainable development and lifestyles. This has been done with the emphasis on the decade, which is coming to a close that was a period of transformation of economy and society in the Slovak and Czech Republics.

Mikuláš Huba, Vladimír Ira, Bedřich Moldan

Contacts

- M. Kaľavský:** Government Com-
mittee for Sustainable Deve-
lopment 273
- J. Urbánek:** Participation of the
SAS on Conception of National
Strategy of Sustainable Develop-
ment 274

Recent news

- V. Hudek, K. Viliňovič:** Support of

- Sustainable Development in Slo-
vak Republic 227
- J. Zacharová, J. Liptay:** Europe – a
Common Heritage (Council
of Europe Campaign) 275
- D. Štefunková:** On Development
of the Cultural Landscape in
Slovakia 276

Reviews

- M. Ružička:** Boundary of the Land
and Sea 278